

Emma Hjorth Museum

Den røde tråd for månedens kulturminne i 2006 er Natur- og idrettsforvaltningens motto og visjon "Rik på opplevelser". Med dette ønsker vi å gjøre innbyggerne i Bærum bedre kjent med avdelingens mange virksomhetsområder.

I februar profilerer vi faggruppe funksjonshemmede, og presenterer Emma Hjorth Museum hvor historien om Norges første institusjon for psykisk utviklingshemmede er bevart.

Emma Hjorth Museum ble åpnet til institusjonens 100-års jubileum, og holder til i den vesle drengestuen, som er én av de to-tre ennå eksisterende bygningene etter den delen av Tokerud gård som Emma Hjorths Hjem kjøpte av konkursboet Tokerud Sanatorium i 1903. Den andre bygningen er våningshuset fra siste halvdel av 1800-tallet etter småbruket Hestebråtan i Emma Hjorths vei 20 , og den tredje er tjenesteboligen som i 1917 ble bygget på murene etter våningshuset på gårdsbruket Haugen i Høyrabben 1, og som kan ha en kjerne av det gamle våningshuset. Deler av murene etter den gamle fjøsbygningen på Haugen består også.

Museet viser både åndsvakeomsorgens historie og Emma Hjorths Hjem hundreårige historie. Emma Hjorth Museum er tilknyttet Regionalt Aktivitetssenter (REGA) hvor også Emma Gjestehus, Emma Friskhus, Emma Kafe og Emma Sanshus inngår. Som en fortsettelse av ånden etter Emma Hjorth, er tiltak og arrangementer tilrettelagt både for målgruppen utviklingshemmede i regionen og nærmiljøet.

Kort historikk: Tokerud gård

Gamle fotografier viser at gården lå fritt og åpent på plataet under Tanumsåsen. På tunet var det to hovedbygninger i sveitserstil, stabbur, drengestue, og en stor, sammenbygd uthusbygning. Den gamle ferdselsåren Tokerudkleiva, som fører opp til middelalderkirken på Tanumplataet, tyder på at gården har en lang historie. Tokerud tilhørte Nesøygodset i 1625. I 1665 var Knut Franzen eier og fra 1682 familien Krefting på Bærums Verk. Fra 1766 til Emma Hjorth kjøpte gården i 1903 skiftet den eiere flere ganger, og var delt i flere bruk.

Emma Hjorths Hjem

Emma Alethe Andreasdatter Lippestad Hjorth startet Emma Hjorths Hjem for åndssvake med to elever den 12. november 1898 på Sjøvollen i Asker. Dette var Norges første institusjon for psykisk utviklingshemmede. I 1900 flyttet pleiehjemmet til Solvang nær Asker sentrum, hvor klientantallet økte til 34. I 1903 kjøpte Emma Hjorth Tokerud gård i Bærum og flyttet institusjonen dit. I 1910 kunne hjemmet ta i mot 100 brukere.

Emma Hjorth hadde helt fra starten ment at omsorgen for psykisk utviklingshemmede var en statlig oppgave og i 1915 forærte hun institusjonen til staten. Pleiehjemmet besto da av 17 bygninger, 200 mål dyrket mark, tre store haver og ca. 500 mål skog og beitemark. Etter 2. verdenskrig innlemmet Bærum kommune Grini gård i virksomheten. Med sykehusloven av 1970 ble omsorgen for psykisk utviklingshemmede lagt til fylkene, og med HVPU-reformen av 1988 ble det vedtatt at ansvaret skulle overføres til kommunene. Dette ble iverksatt i 1994 i Bærum. Ved nedleggelsen i 1997 var Emma Hjorths Hjem landets eldste institusjon for psykisk utviklingshemmede. Emma Hjorth området er i dag et hyggelig boligområde hvor funksjonshemmede er godt representert og hvor det er flere arenaer hvor funksjonsfriske og funksjonshemmede har naturlige møteplasser.

Liv Frøysaa Moe